

Nhật Bản phục hồi kinh tế sau Đại dịch và hàm ý chính sách với Việt Nam

PGS. TS. HÀ QUỐC HỘI

Đại học Quốc gia Hà Nội

● NGÀY NHẬN BÀI: 31/01/2023 ● NGÀY GỬI PHẢN BIỆN: 08/02/2023

● NGÀY DUYỆT ĐĂNG: 28/12/2023

Tóm tắt: Đại dịch COVID-19 thâm nhập vào Nhật Bản đã gây ra những tổn thất nặng nề đối với nền kinh tế nước này. Tuy nhiên, ngay từ khi dịch COVID-19 mới bùng phát, Nhật Bản đã xác định sống chung an toàn với dịch bệnh và không áp dụng biện pháp phong tỏa cứng. Cho đến nay, quốc gia Đông Bắc Á này đã khống chế hiệu quả bảy làn sóng lây nhiễm, với tỷ lệ tử vong khá thấp. Vậy Nhật Bản đã có những bí quyết gì để có thể vượt qua các đợt dịch nguy hiểm này? Bài viết khái quát tình hình đại dịch COVID-19 và ảnh hưởng của nó tới nền kinh tế Nhật Bản. Đồng thời, phân tích chính sách của chính phủ Nhật Bản trong hoạt động phòng chống Dịch song song với việc phục hồi và phát triển kinh tế. Qua đó, đưa ra một số gợi ý đối với Việt Nam.

Từ khóa: đại dịch COVID-19, phòng, chống dịch, phục hồi kinh tế, Nhật Bản

1. TÌNH HÌNH ĐẠI DỊCH COVID-19 VÀ NHỮNG ẢNH HƯỞNG TỚI NỀN KINH TẾ NHẬT BẢN

Đại dịch COVID-19 bùng phát ở Vũ Hán (Trung Quốc) và được xác nhận lây lan sang Nhật Bản vào ngày 16 tháng 1 năm 2020. Từ thời điểm đó đến nay, Nhật Bản đã chứng kiến bảy làn sóng lây nhiễm COVID-19 với làn sóng thứ nhất và thứ hai lần lượt vào mùa Xuân và mùa Hè năm 2020. Làn sóng thứ ba xuất hiện vào cuối năm 2020 - đầu năm 2021 với trọng tâm là vùng thủ đô Tokyo. Tiếp đó, làn sóng thứ tư bắt đầu từ tháng 3/2021 với sự

xuất hiện của biến thể Alpha và làn sóng thứ năm là do biến thể Delta hoành hành ở Nhật Bản vào dịp Nhật Bản tổ chức Thế vận hội (Olympic). Ở làn sóng lây nhiễm thứ sáu, biến thể Omicron bao phủ gần như toàn bộ đất nước Nhật Bản, nâng tổng số mắc COVID-19 tại quốc gia Đông Bắc Á này vượt quá 4 triệu người. Đáng chú ý, trong khi phải mất 1 năm 7 tháng để Nhật Bản ghi nhận số ca mắc COVID-19 thứ 1 triệu và 5 tháng sau đó cho ca mắc bệnh thứ 2 triệu, thì trong đầu năm 2022, chỉ mất 2 tuần để Nhật Bản cán mốc 3 triệu ca mắc mới và 12 ngày cho ca mắc bệnh

ĐẠI DỊCH COVID-19 BÙNG PHÁT Ở VŨ HÁN (TRUNG QUỐC) VÀ ĐƯỢC XÁC NHẬN LÂY LAN SANG NHẬT BẢN VÀO NGÀY 16/1/2020. TỪ THỜI ĐIỂM ĐÓ ĐẾN NAY, NHẬT BẢN ĐÃ CHỨNG KIẾN 7 LẦN SÓNG LÂY NHIỄM COVID-19 VỚI GẦN 9,7 TRIỆU CA MẮC COVID-19, TRONG ĐÓ CÓ KHOẢNG 31.400 CA TỬ VONG.

thứ 4 triệu. Thống kê của Bộ Y tế, Lao động và Phúc lợi Nhật Bản cũng cho thấy trong tháng 1/2022, đã có 98.000 trẻ mắc COVID-19, trong đó 50% số trường hợp ở bậc tiểu học, cao gấp 2,6 lần so với đỉnh điểm là tháng 8/2021. Ngoài ra, đã có 2.400 ca tử vong do COVID-19 được ghi nhận trong làn sóng lây nhiễm thứ 6, tương đương tỷ lệ 0,1%. Mặc dù tỷ lệ này thấp hơn nhiều so với các làn sóng lây nhiễm trước đó nhưng do tổng số ca mắc COVID-19 lần này rất cao nên đây cũng là con số đáng lo ngại. Đặc trưng của làn sóng lây nhiễm COVID-19 nghiêm trọng lần này là sự kết hợp giữa biến thể Omicron và sự gia tăng tiếp xúc trực tiếp trong dịp cuối năm. Bên cạnh đó, không chỉ các khu đô thị lớn, sự xâm nhập của virus SARS-CoV-2 đã lan mạnh tại các vùng nông thôn và nhiều địa phương trong cả nước.

Sau tuần đầu tháng 7/2022, Nhật Bản lại phải đối mặt với làn sóng thứ 7 của dịch COVID-19, song nước này chưa cần thiết thực hiện các biện pháp hạn chế đi lại. Tính từ đầu dịch đến nay, Nhật Bản có gần 9,7 triệu ca mắc COVID-19, trong đó có khoảng 31.400 ca tử vong.

Đại dịch COVID-19 đã có tác động tiêu cực tới nền kinh tế Nhật Bản. Theo số liệu do Văn phòng Nội các Nhật Bản cho thấy, tổng sản phẩm quốc nội (GDP) thực tế của nước này giảm 5,1% trong quý I-2021 so với cùng kỳ năm 2020. Đây là lần đầu tiên GDP thực tế của Nhật Bản suy giảm sau hai quý phục hồi liên tiếp, với con số giảm vượt xa mọi dự đoán trước đó. Cùng giai đoạn này, GDP danh nghĩa của Nhật Bản giảm 1,6% so với quý trước đó và 6,3% so với cùng kỳ năm 2020. Trong quý II-2021, nền kinh tế Nhật Bản tiếp tục suy giảm bởi từ cuối tháng 4, Chính phủ Nhật Bản buộc phải áp đặt thêm tình trạng khẩn cấp lần thứ ba tại Tokyo và 8 tỉnh khác, trong đó có các tỉnh trọng yếu về kinh tế như Hokkaido, Aichi, Hiroshima... Đó là chưa kể 10 tỉnh khác cũng phải áp dụng các biện pháp phòng dịch trọng điểm do xuất hiện các biến chủng mới của vi rút SARS-CoV-2 với tốc độ lây lan nhanh hơn. Đây là lý do khiến Nhật Bản sau đó phải tiếp tục đóng cửa một số cơ sở văn hóa lớn do nhà nước quản lý.

Tới quý III/2021, tổng sản phẩm quốc nội (GDP) thực tế của nước này giảm khoảng 0,8% so với quý trước và 3% so với cùng kỳ năm 2020. Nguyên nhân chủ yếu khiến Nhật Bản bị tăng trưởng âm là từ tác động tiêu cực của việc ban bố tình trạng khẩn cấp lần thứ 4 cũng như sự sụt giảm về doanh số bán xe ô tô do tình trạng thiếu hụt chip bán dẫn và các linh kiện khác trên toàn cầu do ảnh hưởng của dịch COVID-19. Cũng trong quý III-2021, Nhật Bản đã phải đối mặt với làn sóng lây nhiễm thứ 5 của dịch COVID-19 với số ca nhiễm mới liên tục tăng. Ngày 8/7, Chính phủ

Nhật Bản đã phải ban bố tình trạng khẩn cấp lần thứ 4 ở thủ đô Tokyo ngay trước thềm lễ khai mạc Olympic Tokyo. Sau đó tình trạng khẩn cấp đã liên tục được mở rộng phạm vi áp dụng ở nhiều tỉnh thành. Chịu ảnh hưởng của tình trạng khẩn cấp, mức tiêu dùng cá nhân trong quý trên đã giảm 1,1% do chi tiêu cho các dịch vụ như nhà hàng, khách sạn và du lịch giảm mạnh. Trong khi đó, các hãng chế tạo ô tô của Nhật Bản đã buộc phải cắt giảm sản lượng vì nguồn cung ứng chip bán dẫn và linh kiện bị hạn chế do sự gián đoạn của các chuỗi cung ứng ở Đông Nam Á. Điều này đã khiến cho đầu tư vào hoạt động kinh doanh và kim ngạch xuất khẩu của Nhật Bản giảm với mức tương ứng là 3,8% và 2,1%.

Đến quý IV-2021 tổng sản phẩm nội địa (GDP) của Nhật Bản tăng nhẹ 1,3% so với quý trước và tăng 5,4% so với cùng kỳ năm 2020. Tuy nhiên, cả năm 2021, GDP của Nhật chỉ tăng 1,7%, đánh dấu năm tăng trưởng dương đầu tiên trong 2 năm qua. (Năm 2019 và 2020, tăng trưởng GDP của Nhật Bản lần lượt là -4,5% và -0,2%). Theo Nikkei Asia, 2021, nền kinh tế lớn thứ ba thế giới dao động giữa tăng trưởng âm và dương trong các quý, phản ánh

ảnh hưởng của các làn sóng bùng dịch Covid-19, khiến nước này phải duy trì tình trạng khẩn cấp trong phần lớn thời gian từ tháng 1 tới tháng 9. Các lệnh hạn chế khiến nhiều doanh nghiệp không thể hoạt động bình thường, trong khi các hãng sản xuất ô tô chịu ảnh hưởng nghiêm trọng bởi tình trạng thiếu linh kiện, đặc biệt là con chip, và buộc phải giảm sản lượng. Các nhà hàng, quán ăn phải đóng cửa sớm. Đến đầu năm 2022, Nhật Bản lại tiếp tục đối mặt một làn sóng bùng dịch mới do biến chủng Omicron, khiến Chính phủ phải siết chặt các biện pháp hạn chế với dịch vụ ăn uống vào buổi tối, các sự kiện quy mô lớn cũng như hoạt động đi lại kinh doanh. Chính phủ Nhật cũng đã khôi phục tình trạng bán khẩn cấp tại những khu vực đóng góp phần lớn cho nền kinh tế. Tình trạng bán khẩn cấp cho phép chính quyền các địa phương yêu cầu quán bar và nhà hàng đóng cửa sớm hơn và ngừng phục vụ đồ uống có cồn (Ngọc Trang, 2022)

2. KINH NGHIỆM CỦA NHẬT BẢN TRONG PHÒNG CHỐNG DỊCH VÀ PHÁT TRIỂN KINH TẾ

Việc Nhật Bản lần lượt khống chế được các làn sóng lây nhiễm, đặc biệt là làn sóng thứ năm, được coi là thành công của nước này trong công tác phòng chống dịch.

Thứ nhất, nhân tố quan trọng nhất dẫn tới sự thành công của Nhật Bản trong cuộc chiến với virus coronas chính là ý thức phòng dịch của toàn xã hội. Tại Nhật Bản việc đeo khẩu trang, một thói quen đã ăn sâu vào tiềm thức của người dân trong các mùa dịch cúm trước đây. Khi các nước khác đã nới lỏng quy định đeo khẩu trang trong nhà và ở các môi trường khác, hầu

ĐẠI DỊCH COVID-19 ĐÃ CÓ TÁC ĐỘNG TIÊU CỰC TỚI NỀN KINH TẾ NHẬT BẢN. SỐ LIỆU CỦA VĂN PHÒNG NỘI CÁC NHẬT BẢN CHO THẤY, TỔNG SẢN PHẨM QUỐC NỘI (GDP) THỰC TẾ CỦA NƯỚC NÀY GIẢM 5,1% TRONG QUÝ I-2021 SO VỚI CÙNG KỲ NĂM 2020.

hết người Nhật Bản vẫn tiếp tục tuân thủ việc đeo khẩu trang. Mặc dù Nhật Bản không có quy định nào bắt buộc người dân phải đeo khẩu trang và cũng không có hình phạt nào đối với những người không làm như vậy, nhưng đa số người dân nước này đều thực hiện biện pháp đó, đồng thời thực hiện triệt để nguyên tắc 3C gồm: tránh không gian khép kín, tránh những nơi đông người, tránh tiếp xúc gần. Tất cả công sở, văn phòng công ty, nhà hàng, khách sạn và cơ sở kinh doanh khác đều bố trí các lọ cồn sát khuẩn và máy đo thân nhiệt ở cửa ra vào để nhân viên, khách hàng và những người tới giao dịch sát khuẩn và kiểm tra thân nhiệt trước khi vào. Các nhà hàng đều bố trí vách ngăn giữa các khách hàng với nhau và đề nghị khách hàng hạn chế nói chuyện trong khi ăn. Các siêu thị đều lắp tấm mica hoặc kính chắn để ngăn cách giữa nhân viên và khách hàng. Các khách sạn đều khử khuẩn trong phòng trước khi đón khách mới, đồng thời áp dụng các biện pháp phòng dịch nghiêm ngặt ở nhà ăn như lắp vách ngăn giữa các khách hàng, khách hàng phải xịt cồn khử khuẩn và đo thân nhiệt trước khi vào ăn, đeo găng tay sử dụng một lần khi lấy đồ ăn và hạn chế nói chuyện khi đang ăn...

Thứ hai, một nhân tố quan trọng khác giúp Nhật Bản thành công trong việc dập tắt các đợt bùng phát của dịch bệnh là phản ứng linh hoạt của giới chức nước này. Ngay sau khi phát hiện ca mắc đầu tiên, Chính phủ Nhật Bản đã đưa dịch COVID-19 vào danh sách các bệnh truyền nhiễm nguy hiểm theo Luật Đặc biệt về phòng chống dịch cúm và các bệnh truyền nhiễm năm 2013, với mục đích cho phép giới chức y tế

THEO NIKKEI ASIA, 2021, NỀN KINH TẾ LỚN THỨ BA THẾ GIỚI DAO ĐỘNG GIỮA TĂNG TRƯỞNG ÂM VÀ DƯƠNG TRONG CÁC QUÝ, PHẢN ẢNH ẢNH HƯỞNG CỦA CÁC LÀN SÓNG DỊCH COVID-19.

đối phó hiệu quả hơn với dịch bệnh nguy hiểm này. Với quyết định này, chính phủ có thể thực hiện các biện pháp khẩn cấp gồm: Yêu cầu những người nhiễm bệnh phải nhập viện hoặc cưỡng bức nhập viện nếu họ không tuân thủ; Cấm những người nhiễm bệnh tới nơi làm việc; Sử dụng ngân sách nhà nước để thanh toán các chi phí y tế cho những đối tượng bị buộc phải nhập viện. Tiếp đó, vào giữa tháng 3/2020, Quốc hội Nhật Bản đã thông qua Luật sửa đổi Luật Đặc biệt về phòng chống dịch cúm và các bệnh truyền nhiễm năm 2013, trong đó cho phép thủ tướng ban bố tình trạng khẩn cấp khi cần. Điều này đã gỡ bỏ nhiều rào cản đang “bó chân, bó tay” giới chức Nhật Bản (Bạch Dương, 2021)

Bên cạnh đó, ngay từ tháng 5/2020, Chính phủ Nhật Bản đã kêu gọi người dân thay đổi lối sống để sống chung an toàn với đại dịch. Trong văn bản “các chính sách cơ bản về kiểm soát dịch COVID-19 sửa đổi” công bố ngày 25/5/2020 khi dỡ bỏ tình trạng khẩn cấp lần thứ nhất, Chính phủ Nhật Bản đã khẳng định cần “thiết lập phong cách sống mới để ngăn chặn sự lây lan của dịch COVID-19 trong toàn xã hội và nền kinh tế và thúc giục các doanh nghiệp thực hiện các hướng dẫn về phòng dịch đã được xây dựng cho từng ngành”.

NGƯỜI DÂN NHẬT BẢN THỰC HIỆN TRIỆT ĐỂ NGUYÊN TẮC 3C GỒM: TRÁNH KHÔNG GIAN KHÉP KÍN, TRÁNH NHỮNG NƠI ĐÔNG NGƯỜI, TRÁNH TIẾP XÚC GẦN.

Mặt khác, các cơ quan chức năng Nhật Bản cũng ban hành bộ tiêu chí cảnh báo gồm 4 cấp về mức độ lây lan của dịch bệnh, trong đó các tiêu chí quan trọng là tỷ lệ số ca nhiễm/100.000 dân và tỷ lệ sử dụng giường bệnh dành cho các bệnh nhân COVID-19 nguy kịch, và các biện pháp phòng dịch tương ứng với từng cấp độ, trong đó biện pháp quyết liệt nhất là ban bố tình trạng khẩn cấp. Bộ tiêu chí này được áp dụng thống nhất trên toàn quốc. Cho đến nay, Chính phủ Nhật Bản đã 4 lần ban bố tình trạng khẩn cấp, trong đó tình trạng khẩn cấp lần thứ tư có hiệu lực từ ngày 8/7 tới ngày 30/9/2021, với phạm vi áp dụng bao trùm 21 trong tổng số 47 tỉnh, thành ở nước này. Việc áp dụng tình trạng khẩn cấp đã góp phần không nhỏ vào việc hạn chế sự lây lan của dịch bệnh.

Thứ ba, việc đẩy nhanh chương trình tiêm chủng cũng là một nhân tố quan trọng, góp phần vào sự thành công của Nhật Bản trong cuộc chiến chống dịch. Nhật Bản bắt đầu triển khai chương trình tiêm vaccine phòng COVID-19 cho người dân vào tháng 2/2021. Tuy vậy, tình trạng khan hiếm vaccine nhập khẩu đã khiến quá trình tiêm chủng tại Nhật Bản bị chậm lại cho đến cuối tháng 5. Trong giai đoạn đầu, Nhật Bản chủ yếu tập trung tiêm cho các nhân viên y tế và người cao tuổi

nhưng tốc độ tiêm khá chậm, chủ yếu do chưa chủ động được nguồn cung vaccine khi chưa có doanh nghiệp nào ở nước này thành công trong việc bào chế vaccine.

Bên cạnh đó, mặc dù ký hợp đồng mua vaccine của hầu hết các hãng lớn nhưng Nhật Bản hầu như chỉ sử dụng vaccine của Pfizer/BioNTech và Moderna cho chương trình tiêm chủng, trong khi nguồn cung các vaccine này khá hạn chế. Tuy nhiên, sau đó, Nhật Bản đã đưa ra nhiều biện pháp nhằm đẩy nhanh chương trình tiêm chủng, trong đó có việc lập các trung tâm tiêm chủng quy mô lớn ở các thành phố lớn như Tokyo và Osaka. Sau khi vấn đề khan hiếm được giải quyết và nguồn cung ổn định hơn, nước này đã nâng mục tiêu tiêm chủng lên trên 1 triệu liều mỗi ngày để tối đa hóa khả năng bảo vệ dịch bệnh trước Thế vận hội Olympics diễn ra từ ngày 23/7 đến 8/8. Số lượng liều vaccine sử dụng theo ngày đã tăng lên khoảng 1,5 triệu liều vào tháng 7, giúp nâng tỷ lệ tiêm chủng từ 15% vào đầu tháng 7 lên đến 65% vào đầu tháng 10, vượt qua cả Mỹ (Hong Anh, 2021). Tuy nhiên, từ cuối tháng 8, đầu tháng 9/2021 cũng là lúc số ca nhiễm cao kỷ lục, có lúc lên tới hơn 25.000 ca trong một ngày, tỷ lệ tử vong cũng cao chưa từng thấy. Lượng vaccine lúc này mà Nhật Bản sở hữu được, có thể nói là không thiếu. Các điểm tiêm chủng được mở thêm hàng loạt và không cần phải đăng ký trước. Số lượng người tiêm tăng vọt, nhất là người cao tuổi. Nhưng số người trẻ tuổi từ 20 - 40 tuổi đã tiêm mũi 1 chỉ dừng ở mức 20-25% do họ bị tác động bởi những thông tin giả tràn lan trên mạng xã hội. Chính vì vậy, Nhật Bản lại

tập trung cho chiến dịch truyền thông tác động tích cực đến tâm lý giới trẻ. Một số địa phương còn khuyến khích bằng cách phát phiếu uống cà phê miễn phí, tặng quà xinh xắn nếu đi tiêm vaccine. Tuy là biện pháp nhẹ nhàng nhưng lại đem đến hiệu quả cao khi khiến tỷ lệ người trẻ tiêm chủng tăng vọt. Đặc biệt, sau khi tổ chức thành công Olympic và Paralympic Tokyo 2020, tâm lý người Nhật Bản thoải mái hơn, chính phủ dồn sức cho việc phòng chống dịch, tiêm chủng nhiều hơn, nên việc tiêm chủng diễn ra thuận lợi hơn. Mặc dù, nguồn vaccine đã khá dồi dào, nhưng bộ Y tế và Lao động Nhật Bản vẫn hết sức tích cực chuẩn bị bổ sung nguồn vaccine. Ngoài số lượng vaccine đủ để tiêm 2 mũi cho toàn dân, Bộ đã ký hợp đồng mua thêm 120 triệu liều vaccine của hãng Pfizer nhằm chuẩn bị cho việc tiêm chủng mũi tăng cường triển khai rộng rãi vào đầu năm 2022. Hệ quả là, từ hàng chục nghìn ca mắc vào đầu tháng 9, chỉ sau hơn một tháng, đến ngày 15/10, số ca mắc trên toàn Nhật Bản chỉ ở mức 3 con số, tỷ lệ tử vong giảm đáng kể. Nhật Bản thực sự đã lội ngược dòng trong việc tiêm chủng và giảm lây nhiễm.

Theo thống kê của Văn phòng Nội các Nhật Bản, tính tới ngày 18/10, gần 95,64 triệu người ở nước này đã được tiêm ít nhất 1 mũi vaccine COVID-19, trong đó có gần 85,34 triệu người đã tiêm đủ 2 mũi, chiếm hơn 67% dân số. Nếu loại trừ số trẻ em dưới 12 tuổi không thuộc diện tiêm vaccine COVID-19, tỷ lệ tiêm chủng ở nước này còn cao hơn nhiều. Đáng chú ý, tỷ lệ tiêm chủng đối với người cao tuổi lên tới 90% (người tiêm đủ 2 mũi) và 91,1% người

đã tiêm ít nhất một mũi.

Về việc thúc đẩy tiêm chủng vaccine ngừa COVID-19, Chính phủ Nhật Bản cũng đặt mục tiêu tiêm chủng liều tăng cường (mũi thứ 3) cho nhân viên y tế kể từ tháng 12 tới và người lao động từ tháng 3/2022. Tính đến đầu tháng 7/2022, tỷ lệ tiêm vaccine COVID-19 đủ liều ở Nhật Bản đạt 81,4% dân số (Our World In Data và JHU CSSE COVID-19 Data). Việc tiêm chủng vaccine đối với trẻ em dưới 12 tuổi cũng sẽ được tiến hành khi cơ quan chức năng Nhật Bản cho phép tiêm chủng cho nhóm đối tượng này.

Thứ tư, đẩy mạnh đầu tư, nâng cấp hạ tầng y tế và nghiên cứu, sản xuất thuốc kháng Virus Corona. Theo thống kê của Tổ chức Hợp tác và Phát triển kinh tế (OECD), Nhật Bản là nước có tỷ lệ giường bệnh/đầu người cao nhất trong số các nước thuộc Nhóm 7 nước công nghiệp phát triển (G7). Cụ thể, tỷ lệ giường bệnh/1.000 dân ở Nhật Bản là 12,8, trong khi con số này ở Đức là 7,9, ở Mỹ là 2,8, ở Canada là 2,5 và ở Anh là 2,4. Tuy nhiên, trong làn sóng lây nhiễm thứ năm, có tới hơn 130.000 bệnh

TRONG VĂN BẢN “CÁC CHÍNH SÁCH CƠ BẢN VỀ KIỂM SOÁT DỊCH COVID-19 SỬA ĐỔI” CÔNG BỐ NGÀY 25/5/2020, CHÍNH PHỦ NHẬT BẢN ĐÃ KHẲNG ĐỊNH CẦN “THIẾT LẬP PHONG CÁCH SỐNG MỚI ĐỂ NGĂN CHẶN SỰ LÂY LAN CỦA DỊCH COVID-19 TRONG TOÀN XÃ HỘI VÀ NỀN KINH TẾ VÀ THỨC GIỤC CÁC DOANH NGHIỆP THỰC HIỆN CÁC HƯỚNG DẪN VỀ PHÒNG DỊCH ĐÃ ĐƯỢC XÂY DỰNG CHO TỪNG NGÀNH”.

VIỆC ĐẨY NHANH CHƯƠNG TRÌNH TIÊM CHỦNG CŨNG LÀ MỘT NHÂN TỐ QUAN TRỌNG, GÓP PHẦN VÀO SỰ THÀNH CÔNG CỦA NHẬT BẢN. TÍNH TỚI NGÀY 18/10, GẦN 95,64 TRIỆU NGƯỜI DÂN NHẬT BẢN ĐÃ ĐƯỢC TIÊM ÍT NHẤT 1 MŨI VACCINE COVID-19, TRONG ĐÓ CÓ GẦN 85,34 TRIỆU NGƯỜI ĐÃ TIÊM ĐỦ 2 MŨI, CHIẾM HƠN 67% DÂN SỐ.

nhân COVID-19 đã không được nhập viện do thiếu giường bệnh, trong đó không ít người đã tử vong do không được chữa trị kịp thời. Để khắc phục tình trạng này và chuẩn bị cho làn sóng lây nhiễm mới, ngày 15/10, Chính phủ Nhật Bản đã công bố bản đề cương kế hoạch mới để thích ứng với dịch COVID-19, trong đó cam kết chuẩn bị hạ tầng y tế để đảm bảo ứng phó với làn sóng lây nhiễm khác tồi tệ hơn làn sóng thứ năm. Theo kế hoạch này, chính phủ sẽ củng cố hệ thống y tế để tăng năng lực tiếp nhận bệnh nhân COVID-19 của các bệnh viện thêm 20% so với thời điểm xảy ra làn sóng lây nhiễm thứ năm. Bên cạnh đó, Chính phủ Nhật Bản dự định sẽ bố trí khoảng 80% giường ở các bệnh viện để dành cho các bệnh nhân COVID-19 và yêu cầu các bệnh viện công lập phải bố trí thêm giường bệnh cho các đối tượng này.

Ngày 12/11/2021, Chính phủ Nhật Bản đã thông qua bản kế hoạch tổng thể về phòng chống COVID-19, với các biện pháp chủ động trong trường hợp làn sóng dịch bệnh lần thứ 6 tại Nhật Bản có thể bùng phát mạnh mẽ, gấp nhiều lần so với đỉnh dịch vừa qua. Kế hoạch tổng thể về phòng

chống COVID-19 của Nhật Bản tập trung các biện pháp chính sách cho 4 lĩnh vực là: i) Tăng cường hệ thống y tế; ii) Thúc đẩy tiêm chủng vaccine phòng COVID-19; iii) Đảm bảo thuốc điều trị và iv) Khôi phục cuộc sống thường nhật. Trong đợt bùng phát dịch lần thứ 5 vào mùa Hè 2021 vừa qua, với sự lây lan mạnh của biến thể Delta, Nhật Bản có thời điểm ghi nhận tới 28.000 người có nhu cầu nhập viện điều trị. Trong kế hoạch mới, Chính phủ Nhật Bản đặt mục tiêu đảm bảo được 37.000 giường bệnh, gấp 3 lần so với nhu cầu tại thời điểm đỉnh dịch. Bên cạnh đó, Chính phủ Nhật Bản cũng quy định chế độ liên lạc với những người bệnh được điều trị tại nhà kể từ ngày xác định dương tính, công bố số liệu về giường điều trị COVID-19 hàng ngày và áp dụng chế độ hạn chế điều trị thông thường trong trường hợp xuất hiện nguy cơ khủng hoảng y tế.

Song song với việc nhập khẩu vaccine và thuốc điều trị covid, Chính phủ Nhật Bản cũng hỗ trợ tối đa cho việc nghiên cứu, phát triển, sản xuất thuốc trị Covid-19 trong nước. Chính phủ Nhật Bản quyết định hỗ trợ tối đa 20 triệu Yên (175.039 USD) cho mỗi dự án phát triển thuốc điều trị. Mục tiêu của chính phủ nước này là phát triển thành công thuốc điều trị COVID-19 trong năm nay, đảm bảo được 1,6 triệu liều điều trị, trong đó riêng trong năm 2021 có thể cung ứng được 600.000 liều cho các cơ sở y tế. Nếu có thuốc chữa Covid-19 thì hệ thống y tế sẽ được giảm tải rất nhiều bởi có nhiều bệnh nhân có thể điều trị tại nhà mà không quá lo tới sự an nguy. Đây là chiến lược dài hạn và để bình thường hóa tất cả các hoạt động

nhằm ổn định cuộc sống, khôi phục nền kinh tế ngay cả khi số ca nhiễm vẫn còn diễn biến phức tạp. Có thể thấy, Nhật Bản đang chuẩn bị rất kỹ cho công cuộc sống chung với Covid-19. Cùng với vaccine thì việc nghiên cứu, sản xuất thuốc điều trị Covid-19 và việc duy trì các biện pháp phòng tránh tại công sở, trường học, bệnh viện... tiếp tục được coi là “chìa khóa” để nước này khôi phục các hoạt động kinh tế - xã hội và tiến tới tái mở cửa biên giới.

Việc tiêm vaccine là điều đương nhiên nhưng Nhật Bản vẫn đang rất tích cực cho hoạt động sản xuất thuốc uống trị Covid-19 và các biến thể khác. Ngoài Avigan là loại thuốc vẫn được sử dụng từ trước, một số loại thuốc khác đã được thử nghiệm và cũng cho kết quả khả quan. Đây mới là điều mà Nhật Bản hướng tới. Chính phủ Nhật Bản đã đưa thuốc kháng virus Molnupiravir của hãng dược phẩm Merck (Mỹ) vào danh mục các loại thuốc điều trị COVID-19 từ cuối năm 2021. Trước đó, tháng 8/2021, Bộ Y tế, Lao động và Phúc lợi Nhật Bản đã cho phép sử dụng hỗn hợp kháng thể đơn dòng Ronapreve để chữa trị cho các bệnh nhân COVID-19 ngoại trú tại một số cơ sở y tế giới hạn. Cùng với việc đẩy nhanh tiến độ tiêm vaccine, việc sử dụng các loại thuốc chữa COVID-19 sẽ giúp hạn chế số bệnh nhân nguy kịch ngay cả khi số ca mắc mới tăng gấp đôi so với số ca mắc mới trong mùa hè 2021.

Thứ năm, tăng cường hình thức làm việc từ xa. Đại dịch Covid-19 đã buộc các nơi trên khắp thế giới thay đổi phương thức làm việc và các công ty ở Nhật Bản cũng phải tìm cách để có thể làm việc từ xa một cách hiệu quả. Khi liên tục chứng kiến các

ổ dịch tái bùng phát, chính phủ Nhật Bản cũng khuyến khích các công ty cho ít nhất 70% nhân viên làm việc từ xa. Theo báo Nikkei, mô hình làm việc từ xa trong các doanh nghiệp liên quan đến công nghệ thông tin tăng, không chỉ vì mô hình này vẫn mang lại hiệu quả mà còn vì khả năng thu hút nguồn nhân lực tốt cho các doanh nghiệp. Chính vì vậy, việc các cơ quan nhà nước và doanh nghiệp ở Nhật Bản đẩy mạnh làm việc từ xa cũng góp phần không nhỏ giảm thiểu nguy cơ lây nhiễm dịch ở nước này. Các doanh nghiệp và công sở ở Nhật Bản đều thực hiện nghiêm chỉnh hướng dẫn “3C” của Bộ Y tế, gồm tránh tiếp xúc gần, tránh không gian khép kín và tránh nơi đông người. Bên cạnh đó, tạo điều kiện để nhân viên làm việc từ xa, qua đó hạn chế tiếp xúc trực tiếp và giảm thiểu nguy cơ nhiễm bệnh. Trước đó, vào giữa tháng 1/2022, Bộ trưởng Tái thiết Kinh tế Daishiro Yamagiwa, người phụ trách công tác ứng phó với dịch COVID-19 của Chính phủ Nhật Bản, đã đề nghị lãnh đạo của ba tổ chức kinh tế lớn nhất ở nước này, trong đó có Liên đoàn các tổ chức kinh tế Nhật Bản (Keidanren), thúc đẩy phương thức

NGÀY 12/11/2021, CHÍNH PHỦ NHẬT BẢN ĐÃ THÔNG QUA BẢN KẾ HOẠCH TỔNG THỂ VỀ PHÒNG CHỐNG COVID-19, VỚI CÁC BIỆN PHÁP CHỦ ĐỘNG, TẬP TRUNG CHO 4 LĨNH VỰC LÀ: I) TĂNG CƯỜNG HỆ THỐNG Y TẾ; II) THÚC ĐẨY TIÊM CHỦNG VACCINE PHÒNG COVID-19; III) ĐẢM BẢO THUỐC ĐIỀU TRỊ VÀ IV) KHÔI PHỤC CUỘC SỐNG THƯỜNG NHẬT.

CÁC DOANH NGHIỆP VÀ CÔNG SỞ Ở NHẬT BẢN ĐỀU THỰC HIỆN NGHIÊM CHỈNH HƯỚNG DẪN “3C” CỦA BỘ Y TẾ. BÊN CẠNH ĐÓ, TẠO ĐIỀU KIỆN ĐỂ NHÂN VIÊN LÀM VIỆC TỪ XA, QUA ĐÓ HẠN CHẾ TIẾP XÚC TRỰC TIẾP VÀ GIẢM THIỂU NGUY CƠ NHIỄM BỆNH.

làm việc từ xa để đối phó với tình hình dịch bệnh ngày càng xấu đi ở nước này. Song song với việc chuẩn bị cho làn sóng lây nhiễm mới, Nhật Bản đang nỗ lực nối lại các hoạt động kinh tế-xã hội. Chính phủ Nhật Bản dự định sẽ dỡ bỏ hoàn toàn quy định yêu cầu các nhà hàng và quán bar rút ngắn thời gian hoạt động kể từ tháng 11/2021. Chính phủ cũng xem xét dỡ bỏ hoàn toàn yêu cầu rút ngắn thời gian hoạt động (của nhà hàng và quán bar) nếu số ca mắc mới không tăng trở lại”.

Thứ sáu, chính phủ Nhật Bản triển khai chương trình thí điểm sử dụng giấy chứng nhận tiêm vaccine phòng COVID-19 và chứng chỉ xét nghiệm âm tính với virus SARS-CoV-2 ở các cơ sở kinh doanh ăn uống tại các tỉnh Kyoto, Hokkaido và Fukuoka. Theo chương trình này, những người xuất trình các chứng nhận trên sẽ được dùng bữa theo nhóm đông người hơn tại các cơ sở kinh doanh ăn uống, và ngược lại, các cơ sở kinh doanh ăn uống cũng được phép đóng cửa muộn hơn. Ngoài ra, trong nỗ lực mở cửa nền kinh tế, Chính phủ Nhật Bản nới lỏng hơn nữa quy định cách ly bắt buộc đối với những người có chứng chỉ tiêm vaccine phòng COVID-19 nhập cảnh vào nước này (Bạch

Dương, 2021).

Bắt đầu từ ngày 15/10, Tổng cục Du lịch Nhật Bản đã tiến hành thử nghiệm việc sử dụng chứng chỉ vaccine Covid-19 và kết quả xét nghiệm âm tính đối với các du khách tham gia các tour du lịch, song song với việc thực hiện các biện pháp phòng chống lây nhiễm. Theo đó, hơn 100 khách sạn, nhà nghỉ được phép mở cửa đón khách du lịch. Đây cũng là bước đầu nhằm thực hiện trở lại chiến lược kích thích du lịch trong nước bị đình trệ trong thời gian qua. Trong khi đó, nhằm khôi phục ngành du lịch vốn chịu ảnh hưởng nặng nề của dịch bệnh trong 2 năm qua, Chính phủ Nhật Bản đang xem xét khả năng tái khởi động chương trình “GoTo Travel” vào đầu năm sau. Điều quan trọng nhất hiện nay của việc tái khởi động là phải đảm bảo chương trình này không tiếp tục bị gián đoạn bởi dịch bệnh COVID-19. Do đó, các cơ quan chức năng của Nhật Bản đang theo dõi chặt chẽ xu hướng diễn biến của dịch bệnh trong thời điểm cuối năm cũng như các điều kiện cần thiết khác như tốc độ tiêm chủng vaccine và khả năng đảm bảo thuốc điều trị dạng uống. “GoTo Travel” là một kế hoạch kích cầu du lịch nội địa quy mô lớn, có sự hỗ trợ của Chính phủ Nhật Bản, nhằm khôi phục ngành dịch vụ, du lịch của nước này trước ảnh hưởng của đại dịch COVID-19. “GoTo Travel” được khởi động từ tháng 7/2020, tuy nhiên đã buộc phải tạm dừng vô thời hạn vào tháng 12 cùng năm khi dịch bệnh diễn biến nghiêm trọng và kéo dài cho đến nay.

Thứ bảy, ban hành chính sách hỗ trợ người dân và doanh nghiệp. Chính phủ Nhật Bản đã thông qua các gói kích thích

và phục hồi kinh tế để đối phó với các tác động về kinh tế và xã hội của đại dịch. Ngày 7-4-2020, Chính phủ Nhật Bản phê duyệt gói giải cứu kinh tế khẩn cấp trị giá 117,1 nghìn tỷ yên (tương đương 20,9% GDP năm 2019) bên cạnh gói kích cầu kinh tế (hiệu lực từ tháng 1-2020) và hai gói ứng phó dịch bệnh (công bố vào tháng 2 và tháng 3-2020) đã triển khai trước đó (Bùi Quang Tuấn & Hà Huy Ngọc, 2021). Ngay sau đó, chính phủ Nhật Bản đã thông qua một khoản ngân sách bổ sung cho tài khóa 2020 nhằm bơm tiền cho những biện pháp kích thích bổ sung dành cho các doanh nghiệp nhỏ hơn đang gặp nhiều khó khăn, cũng như các công nhân và sinh viên. Các nội dung chính trong gói kích cầu kinh tế thứ hai này bao gồm: khoản lớn nhất là 11,6 nghìn tỷ Yên để cung cấp các khoản vay cho các doanh nghiệp qui mô vừa và nhỏ, vốn đang thật sự cần tới nguồn tiền mặt để duy trì hoạt động kinh doanh; 2,4 nghìn tỷ Yên để bơm vốn cho một số khoản quỹ hỗ trợ cho các công ty đang làm ăn sa sút; khoảng 3 nghìn tỷ Yên dành để chi trả cho những bác sĩ và nhân viên y tế tham gia cuộc chiến chống virus SARS-CoV-2, cung cấp khẩu trang và thiết bị y tế, cũng như chi phí để nghiên cứu phát triển vắc-xin và thuốc mới; Một khoản quỹ khoảng 2 nghìn tỷ Yên sẽ được dùng để trợ cấp cho những người thuê nhà đang gặp khó khăn do thu nhập sụt giảm vì đại dịch COVID-19; Khoảng 2 nghìn tỷ Yên để hỗ trợ các chính quyền địa phương ứng phó với đại dịch. Ngoài ra, gói kích cầu còn dành khoảng 4,7 nghìn tỷ Yên để hỗ trợ những cặp vợ chồng neo đơn thu nhập thấp, các nghệ sĩ và giúp các trường học chuẩn bị mở cửa trở lại....

Nhóm các quốc gia tiếp cận theo hướng mở cửa lại cho các hoạt động kinh tế sau khi dịch bệnh nằm trong tầm kiểm soát của chính phủ, trong đó có Trung Quốc, Nhật Bản và một số nước khác.

3. MỘT SỐ GỢI Ý ĐỐI VỚI VIỆT NAM

Thứ nhất, nâng cao nhận thức của người dân về phòng chống Dịch. Từ kinh nghiệm của Nhật Bản cho thấy, ý thức tự giác của người dân trong công tác phòng chống sự lây lan của Dịch bệnh là yếu tố quan trọng hàng đầu. Do vậy, Chính phủ và chính quyền tại các địa phương cần tuyên truyền để người dân có nhận thức đúng đắn về mức độ nguy hiểm của virus Corona và tự giác thực hiện phòng chống dịch bệnh, nêu cao tinh thần “chống dịch như chống giặc”, chủ động, sẵn sàng các điều kiện ứng phó với mọi tình huống. Mỗi người dân cần tự giác thực hiện các khuyến cáo của Bộ Y tế về phòng chống dịch mà không cần phải có chế tài.

Thực tế cho thấy, vẫn có nhiều người dân chủ quan, không đeo khẩu trang, không thực hiện các biện pháp vệ sinh, phòng ngừa lây nhiễm. Tình trạng người bị F0 có dấu hiệu che giấu, trốn tránh khai báo hoặc khai báo không trung thực; ngang nhiên đi lại, tiếp xúc với nhiều người trong cộng đồng. Có người sau khi tiêm đủ 2 hoặc 3 mũi vaccine, nảy sinh tâm lý chủ quan, lơ là, tự

CHÍNH PHỦ NHẬT BẢN ĐÃ THÔNG QUA CÁC GÓI KÍCH THÍCH VÀ PHỤC HỒI KINH TẾ ĐỂ ĐỐI PHÓ VỚI CÁC TÁC ĐỘNG VỀ KINH TẾ VÀ XÃ HỘI CỦA ĐẠI DỊCH.

tin rằng cơ thể đã miễn dịch, nên không thực hiện nghiêm túc biện pháp phòng ngừa y tế, ngay cả khi sinh hoạt hoặc làm việc trong môi trường có nguy cơ lây nhiễm cao. Chính vì vậy, cần tích cực tuyên truyền để mỗi người dân nêu cao tinh thần tự giác, không chủ quan, lơ là trong phòng, chống dịch bệnh... Trong bối cảnh thích ứng linh hoạt và sống chung an toàn với đại dịch COVID-19, người dân Việt Nam đã dần thích ứng đi vào hoạt bình thường như học tập, lao động, sản xuất, nhằm nhanh chóng ổn định, sớm đưa cuộc sống trở lại bình thường mới. Tuy nhiên, chúng ta cũng cần xác định rõ, chưa biết khi nào thì dịch COVID-19 có thể chấm dứt, để luôn có các biện pháp phòng ngừa và chủ động đối phó khi dịch bệnh bùng phát trở lại.

Thứ hai, tiêm chủng vắc-xin là biện pháp hết sức quan trọng. Bài học xương máu ở Thành phố Hồ Chí Minh những tháng giữa năm 2021 cho thấy, chỉ khi nào người dân được tiêm đầy đủ vắc-xin mới có thể bảo vệ được chính mình, gia đình và cộng đồng. Vai trò của vắc-xin trong việc khống chế thành công đại dịch ở Việt Nam trong thời gian qua đã được khẳng định. Tuy nhiên, hiện nay đã bắt đầu xuất hiện tâm lý chủ quan, lơ là ở một bộ phận người dân, đơn vị; Nhiều địa phương không đạt tiến độ tiêm mũi 3, mũi 4 như yêu cầu và

xuất hiện tình trạng do dự, né tránh việc tiêm vắc xin do đó tỷ lệ tiêm mũi 3, mũi 4 ở người từ 18 tuổi trở lên mới đạt khoảng 67% và 31%. Như kinh nghiệm của Nhật Bản cho thấy, cần có nhiều hình thức tuyên truyền để mọi người dân nhận thức được rằng nhờ có vắc xin phòng Covid-19 được triển khai tiêm rộng rãi cho toàn bộ người dân nên thế giới và Việt Nam mới khống chế được dịch bệnh như hiện nay. Bên cạnh đó, Việt Nam cũng cần gia tăng nguồn cung vắc-xin giúp cho việc tiêm chủng đầy đủ cho người dân.

Thứ ba, thúc đẩy chuyển đổi số để tổ chức làm việc từ xa khi cần thiết. Với sự phát triển của công nghệ và kết nối Internet, làm việc từ xa đã thực sự phổ biến khi dịch bệnh bùng phát. Nhân viên có thể làm việc tại bất cứ đâu, vào bất kỳ thời gian nào, thay vì bó hẹp trong 8 tiếng ở văn phòng. Theo xu hướng này, làm việc từ xa sẽ phổ biến kể cả sau khi đại dịch Covid-19 kết thúc. Trong bối cảnh đại dịch như hiện nay, làm việc từ xa hay online là một xu hướng tất yếu để góp phần chống dịch. Không chỉ làm việc, mà học hành, vui chơi, nghiên cứu... cũng sẽ dần dần thực hiện theo xu thế này. Như vậy, đây là một không gian mới, môi trường làm việc mới, nó hoàn toàn khác với môi trường bình thường của chúng ta hiện nay. Mô hình làm việc từ xa tại Việt Nam đang phổ biến ở những thành phố lớn, nhưng đa số mới chỉ dừng lại ở những hình thức cơ bản như họp trực tuyến, trao đổi trực tuyến. Để làm việc từ xa thực sự có hiệu quả đòi hỏi rất nhiều yếu tố, như: chuẩn mực, quy tắc làm việc, hệ thống cơ sở dữ liệu phục vụ cho công việc, không gian làm việc, các yếu

TỪ KINH NGHIỆM CỦA NHẬT BẢN CHO THẤY, Ý THỨC TỰ GIÁC CỦA NGƯỜI DÂN TRONG CÔNG TÁC PHÒNG, CHỐNG SỰ LÂY LAN CỦA DỊCH BỆNH LÀ YẾU TỐ QUAN TRỌNG HÀNG ĐẦU.

tổ liên quan đến bảo mật, an toàn thông tin... Bên cạnh đó, cần thúc đẩy và hoàn thiện nhanh các dịch vụ công trực tuyến để người dân, doanh nghiệp có nhiều cơ hội tiếp xúc và làm quen với mô hình này.

Mặt khác, để chuyển đổi số thành công, cần kết hợp thực thi các giải pháp phát triển kết cấu hạ tầng của nền kinh tế số và triển khai các chính sách thay đổi thói quen sử dụng tiền mặt. Bên cạnh đó, có những giải pháp hỗ trợ, tạo điều kiện cho các doanh nghiệp/cá nhân tham gia xây dựng nội dung số, đặc biệt trong bối cảnh việc xây dựng nội dung số cũng chịu tác động tiêu cực từ quy định giãn cách vì phòng, chống dịch bệnh; thực hiện các giải pháp bảo đảm an ninh mạng.

Thứ tư, cần có sự đầu tư mạnh mẽ hạ tầng và nguồn nhân lực cho ngành y tế, đặc biệt là y tế cơ sở. Dịch Covid-19 bùng phát làm bộc lộ những bất cập, yếu kém của hệ thống y tế cơ sở. Để chủ động trong phục hồi, phát triển kinh tế-xã hội theo hướng thích ứng an toàn, linh hoạt, kiểm soát có hiệu quả dịch Covid-19 và ứng phó những dịch bệnh có thể xuất hiện trong tương lai, rất cần có sự đầu tư mạnh mẽ hạ tầng và nguồn nhân lực cho y tế cơ sở. Qua thực tế ứng phó dịch Covid-19 tại nhiều địa phương cho thấy hệ thống y tế cơ sở và y tế dự phòng chưa đáp ứng được yêu cầu khi đại dịch xảy ra. Người dân khó tiếp cận các dịch vụ y tế khi dịch bùng phát trên diện rộng, dẫn đến quá tải và tăng nguy cơ tử vong. Báo cáo đánh giá của Bộ Y tế nêu rõ việc đầu tư cho y tế cơ sở còn hạn chế, chưa tương xứng với nhiệm vụ; chủ yếu là nâng cấp, sửa chữa để đáp ứng nhu cầu hiện tại, số lượng được đầu tư xây mới

KINH NGHIỆM CỦA NHẬT BẢN CHO THẤY, CẦN CÓ NHIỀU HÌNH THỨC TUYÊN TRUYỀN ĐỂ MỌI NGƯỜI DÂN NHẬN THỨC ĐƯỢC RẰNG NHỜ CÓ VACCINE PHÒNG COVID-19 ĐƯỢC TRIỂN KHAI TIÊM RỘNG RÃI CHO TOÀN BỘ NGƯỜI DÂN NÊN THẾ GIỚI VÀ VIỆT NAM MỚI KHỔNG CHẾ ĐƯỢC DỊCH BỆNH NHƯ HIỆN NAY.

cơ sở hạ tầng theo đúng quy chuẩn thiết kế còn thấp, dẫn đến khả năng cung ứng dịch vụ thiết yếu, cơ bản trong chăm sóc sức khỏe còn hạn chế, nhất là khi có dịch bệnh, thiên tai thảm họa xảy ra. Đồng thời, đẩy mạnh nâng cao chất lượng nguồn nhân lực y tế, từng bước bảo đảm đủ số lượng ở các tuyến; có chế độ chính sách đãi ngộ phù hợp. Triển khai có hiệu quả Nghị quyết về chính sách tài khóa, tiền tệ hỗ trợ Chương trình phục hồi và phát triển kinh tế-xã hội mà Quốc hội đã thông qua tại Kỳ họp bất thường lần thứ nhất, nhằm đẩy nhanh việc đầu tư xây mới, cải tạo, nâng cấp, hiện đại hóa hệ thống y tế cơ sở, y tế dự phòng, trung tâm kiểm soát bệnh tật cấp vùng, nâng cao năng lực phòng, chống dịch bệnh của viện và bệnh viện cấp trung ương gắn với đào tạo, nâng cao chất lượng nguồn nhân lực trong lĩnh vực y tế, sản xuất vắc-xin trong nước và thuốc điều trị Covid-19.

KẾT LUẬN

Với quan điểm “Tư duy toàn cầu, hành động địa phương”, nhận thức rõ dịch bệnh nói chung và dịch covid-19 nói riêng là vấn đề mang tính toàn cầu. Nhưng, việc xây dnwgj chính sách và biện pháp phòng

“ ĐỂ CHỦ ĐỘNG TRONG PHỤC HỒI, PHÁT TRIỂN KINH TẾ - XÃ HỘI THEO HƯỚNG THÍCH ỨNG AN TOÀN, LINH HOẠT, KIỂM SOÁT CÓ HIỆU QUẢ DỊCH COVID-19 VÀ ỨNG PHÓ NHỮNG DỊCH BỆNH CÓ THỂ XUẤT HIỆN TRONG TƯƠNG LAI, RẤT CẦN CÓ SỰ ĐẦU TƯ MẠNH MẼ HẠ TẦNG VÀ NGUỒN NHÂN LỰC CHO Y TẾ CƠ SỞ. ”

chống và kiểm soát có hiệu quả cần mang tính đặc thù của từng quốc gia, bởi mỗi quốc gia có tính đặc thù riêng về kinh tế, xã hội và con người. Do đó, mỗi quốc gia phải có Chương trình hành động của riêng, phù hợp với trình độ phát triển, văn hóa và nhu cầu thực tiễn của quốc gia đó. Học hỏi kinh nghiệm quốc tế là hết sức cần thiết, nhưng cần vận dụng kinh nghiệm đó một cách linh hoạt, gắn với đặc thù của mỗi quốc gia, dân tộc. Trên tinh thần đó, công cuộc chống dịch của Việt Nam hiện nay mặc dù đã được kiểm soát tốt, nhưng tình hình diễn biến Dịch covid trên thế giới vẫn rất khó lường. Việt Nam với truyền thống đoàn kết toàn dân, chặn chần sẽ thành công trong việc kiểm soát dịch bệnh, khôi phục và phát triển kinh tế một cách bền vững trong thời gian tới.

TÀI LIỆU THAM KHẢO:

- Hồng Anh (2021) <https://vov.vn/the-gioi/quan-sat/dieu-gi-dan-den-thanh-cong-bat-ngo-cua-nhat-ban-trong-cuoc-chien-chong-covid-19-898776.vov>
- Kathryn Wortley. Covid-19 brings about increased sustainability awareness in Japan; <https://www.ttg mice.com/2020/05/13/covid-19-brings-about-increased-sustainability-awareness-in-japan/>, truy cập ngày 10/10/2020

- <https://www.ttg mice.com/2020/05/13/covid-19-brings-about-increased-sustainability-awareness-in-japan/>, truy cập ngày 10/10/2020
- <https://moit.gov.vn/tin-tuc/thi-truong-nuoc-ngoai/kinh-te-nhat-ban-lai-lao-doc-vi-dich-covid-19.html>
- IMF (2020). Policy Responses to COVID19 <https://www.imf.org/en/Topics/imf-and-covid19/Policy-Responses-to-COVID-19>, 10/10/2020
- Kathryn Wortley (2020), Covid-19 brings about increased sustainability awareness in Japan.
- Mezzadri A., Ruqanpura K (2020), How Asia's clothing factories switched to making PPE-but sweatshop problems live on, <https://theconversation.com/how-asias-clothing-factories-switched-to-making-ppe-but-sweatshop-problems-live-on-141396>. Truy cập ngày 29-6-2020
- Nippon.com. Coronavirus Cases by Country (2020), Available online: <https://www.nippon.com/en/japan-data/h00673/coronavirus-cases-by-country.html> (10/10/2020).
- Our World In Data và JHU CSSE COVID-19 Data .
- PMO. Prime Minister Office of Government of Japan (2020), Available online: http://japan.kantei.go.jp/ongoingtopics/_00013.html (10/10/2020).
- PWC: Striking back against the outbreak of Covid-19: a series of fiscal and taxation policies to preven and control the epidemic were released, truy cập tại: <https://www.pwccn.com/en/china-tax-news/2020q1/chinatax-news-feb2020-6.pdf>. Truy cập ngày 29-6-2020
- Shaw, R.; Chatterjee, R.; Dabral, A. Integrating Biological Hazards (including Pandemic) into Disaster Risk Reduction (DRR) Planning, Annex Document; UNDRR: Baltimore, MD, USA, 2020.
- Bùi Quang Tuấn & Hà Huy Ngọc (2021), Phục hồi kinh tế sau tác động của đại dịch COVID-19: Kinh nghiệm quốc tế và bài học cho Việt Nam, Tạp chí Cộng Sản online 12-10-2021
- Ngọc Trang (2022), <https://vneconomy.vn/kinh-te-nhat-phuc-hoi-tang-truong-duong-lan-dau-tien-sau-3-nam.htm>
- WHO. COVID 10 Public Health Emergency of International Concern: Global Research and Innovation Forum; WHO: Geneva, Switzerland, 2020.